

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALLARINDA YAPILAN ÖZEL YETENEK SINAVLARINA YÖNELİK BİR DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Filiz KİPRİK, Yrd. Doç. Nihat ŞİRİN¹

ÖZET

Araştırma Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi Anabilim 2008-2009 eğitim-öğretim yılı için yapmış olduğu yetenek sınavları ile Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi Anabilim 2008-2009 eğitim-öğretim yılı için yapmış olduğu yetenek sınavlarını irdelemektedir. Konu bu iki üniversitenin sınavlarını kazanan öğrencileri kapsamakla birlikte diğer üniversitelerdeki uygulamaları da incelemektedir. Araştırma; anket, literatür araştırması ve sınav evraklarının incelenmesine dayalıdır. Anketler öğrencilerin bu sınavlara hazırlanma dönemlerini kapsamaktadır. Ankete her iki üniversitede 43 erkek, 135 bayan olmak üzere toplam 178 öğrenci katılmıştır. Literatür taramasında ilgili yönergeler, bu alanda yapılmış tez ve makaleler ve basına yansımış yazılar dikkate alınmıştır. Sınav evraklarının incelenmesinde ise bu öğrencilerin lisans dönemlerine geçişlerinde desen çizimlerinde yetenek sınavlarının yeterliliği üzerine yapılmıştır. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesindeki Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı'ndaki, öğretim üyelerinin, özel yetenek sınavlarının yeterli olup olmadığına yönelik görüşlerinin neler olduğu yapılan görüşmelerle tespit edilmiştir. Araştırma sonunda yetenek sınavlarında karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Özel Yetenek Sınavları, Desen, Eğitim, Sanat Eğitimi, Eğitim Sistemi

¹ Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Öğretmenliği Anabilim Dah, KONYA, 2010 nsirin@selcuk.edu.tr - filizkiprik1980@gmail.com

AN ASSESSMENT TOWARDS SPECIAL APTITUDE TESTS PERFORMED IN THE ARTS AND CRAFTS TEACHER'S TRAINING DEPARTMENTS OF LETTERS FACULTIES

ABSTRACT

The study investigates the special aptitude tests performed in The Teacher's Training Department of Arts and Crafts of Ahmet Kelesoglu Letters Faculty, Selcuk University, and The Teacher's Training Department of Arts and Crafts of Letters Faculty, Firat University during 2008-2009 Academic Year. The topic also includes applications carried out in other universities in addition to the procedures involving the students winning the tests of both so-called universities. The study is based on questionnaires, scanning of the literature and the investigation the documents on the tests. Questionnaires include the periods the students prepared for the tests. From both universities, totally 178 students, 43 boys and 135 girls, were enrolled into the study. In scanning the literature, previous thesis and articles written and performed in this field, related directions and statements in mass media instruments were taken into account. However, the investigations on test documents were performed on the drawings of the designings by the students during the undergraduate periods. The assessments by the lecturers in The Teacher's Training Department of Arts and Crafts of Ahmet Kelesoglu Letters Faculty, Selcuk University were found out through interviews in order to determine whether the tests were satisfactory or not. As a conclusion, several suggestions were put forward to solve the problems encountered in the tests.

Keywords: Special Aptitude Tests, Design, Training, Art Training, Training System

GİRİŞ

Sanatın sözlük anlamı; Bir duygunun, tasarımın veya güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı ya da bir anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık olarak tanımlar(TDK, 1253). Sanat; farklı araç- gereçlerin yardımıyla, belirli bir el becerisi gerektiren, çeşitli meslek dallarını kapsamaktadır ve insanlık tarihinin her döneminde var olan bir olgudur. İnsanın geçirdiği evreler sosyal ve kültürel yaşam tarzı, toplumun sanat biçimlerini ve sanata bakışlarını değiştirmiş, her dönemde ve her toplumda, sanat farklı yönleriyle ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda sanat, eğitim süreci ile örtüşen bir öğrenme yetisidir. Sanat; bir eseri ortaya koymanın yanı sıra, topluma da sanat eğitimi olarak aktarılır. Sanata eğitim açısından bakıldığında, ilk akla gelen okul ortamında verilen örgün eğitim sistemi içerisinde yer alan görsel sanatlar eğitimidir. Bugün bunun karşılığı eğitim sistemi içindeki görsel sanatlar dersidir.

Ülkemizde örgün eğitim süreci içinde yer alan sanat eğitimi birçok evreden geçmiştir. Günümüzde eskiye oranla önemli bir noktaya ulaşmıştır. Cumhuriyetten önce ve sonra ülkemizdeki sanat eğitimi faaliyetlerine genel olarak baktığımızda ciddi bir gelişim kaydedildiği görülmüştür.

1883 yılında Osman Hamdi'nin müdürlüğünde Sanayii Nefise Mektebinin kurulması ile batılı anlamda sanat eğitimi de başlamıştır. 1887'den 1908'e kadar Sanayii Nefise'nin öğretim sorumluluğu yabancılara verilmiştir. Osman Hamdi'nin Müdürlükten çekilmesi ile Nazmi Ziya - Çallı Kuşağının Sanayii Nefise'de hoca olmaları ile okuldaki yabancı kadrosu egemen gücünü yitirmiştir(Tansuğ, 1993). Böylelikle Türkiye'de sanat eğitiminin batılı anlamda hareket kazanmaya başladığı ilk dönem 1908'de ilan edilen meşrutiyetle gerçekleşmiştir

1932 de Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde kurulan Resim Öğretmenliği bölümü ile ilk defa sanat eğitimcisi yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu aynı zamanda sanat eğitiminin Anadolu'daki ilk başlangıcıdır. Günümüzde ülkenin hemen her bölgesinde açılmış bulunan Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi bölümleri ve Güzel Sanatlar Fakülteleri, sanat eğitimcisi yetiştirmenin yanında sanatçı adayları yetiştirme görevini de üstlenmişlerdir(Altınkurt, 2005: 125).

Türkiye'de 22 tane Eğitim Fakültesinde Güzel Sanatlar Eğitiminin Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalları açık olup bunların 12 tanesi II. Öğretime de öğrenci almaktadır. Nitelikli sanat eğitimcilerinin yetişmesinde bu öğrencilerin eğitimi önemli bir faktördür. (Kavuran, 2004: 191).

Günümüzde, Yüksek öğretime öğrenci alımları genellikle merkezi sistemle yapılmaktadır. Ancak bazı okullara (Güzel Sanatlar Fakülteleri, Konservatuvarlar, Çeşitli Spor yüksek Okulları, Eğitim Fakültelerinin Resim Öğretmenliği ve Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları gibi) özel yetenek sınavları ile öğrenci alınmaktadır. Bu okullar ÖSS sınavı birinci basamak puanlarına göre yetenek sınavlarına öğrenci kabul etmektedir. Her üniversitenin ilgili fakültesi ya da bölümü sınavlarını kendileri yapmaktadırlar. Bu sınavların nasıl yapılacağı ile ilgili yönergeleri de yine o üniversiteler kendileri hazırlamaktadır. Kimi zaman bunlar arasında ciddi farklılıklar vardır. Bu nedenle sınav sonuçları bütün yönleri ile çeşitli tartışmalara sebep olmaktadır. Bu araştırma, sınavların nasıl yapıldığını ortaya koymakla beraber yapılan tartışmalara da açıklık getirmeyi amaçlamaktadır.

S. Ü. AHMET KELEŞOĞLU VE F. Ü. EĞİTİM FAKÜLTESİ RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI, 2009–2010 EĞİTİM–ÖĞRETİM YILI ÖZEL YETENEK SINAVLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bireylerdeki yeteneklerin araştırılması ve özellikle de bu yeteneklerin doğru tanımlanması eğitimde sürekli olarak araştırılan bir konudur. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel konusunun öğrenci başarısı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, başarı ve performansın iyi düzeyde olması için öğrencilere ait yeteneklerin tespiti oldukça önem kazanacaktır. (Kayri ve Okut, 2008: 227).

1883 yılında İstanbul Sanayi-i Nefise Mektebi Âlisi'nin açılmasıyla başlayan güzel sanatlar eğitimi kurumları yüzyılı aşkın bir süredir Türk Toplumunun ihtiyaç duyduğu sanat eğitimcilerini yetiştirmektedir. 1940'lı yıllarda iş eğitimi programlarıyla birlikte gelişen eğitim programı uygulayan öğretmen okullarının çoğalması ard arda 1970'li yıllarda eğitim enstitülerinin tüm Anadolu'ya yayılması sanat eğitiminin gelişmesin de önemli bir rol oynamıştır.

2547 sayılı kanunla yüksek öğretimin yeniden düzenlenmesi Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin ayrı ayrı ihdas edilmesi bu alandaki eğitimin uzlaşması yolunu açmıştır. Bugün ülkenin artık her ilinde üniversite bulunmaktadır. Bunların içinde yer alan Eğitim Fakülteleri ve onlara bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri çağdaş Türkiye'nin sanat eğitimcilerinin yetiştirildiği yuvalar olmuştur.

Anadolu üniversiteleri içerisinde çeyrek asra yaklaşan geçmişle Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı ile çağdaş sanat eğitimcisi yetiştirme işlevini başarıyla 2000'li yıllara taşımıştır.

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 2004 yılından bu yana eğitim vermektedir. Resim-iş Öğretmenliği Programı'nın amacı; “Milli Eğitim Bakanlığına bağlı veya özel ilköğretim okullarında ve liselerde resim ve görsel sanatlar derslerini, öğretmen olmaması durumunda iş- teknik ve sanat tarihi derslerini de okutmaktadırlar. Öğretmen yetiştirme amacının dışında, öğrencilerimizin arasında plastik sanatların değişik dallarında ürün veren sanatçıların çıkmasını amaçlamaktadır

Sanat eğitimcisi yetiştiren bu kurumlar öğrencilerini kendi yaptıkları sınavlarla seçerek almaktadırlar. Bu sınavlara “özel yetenek sınavları” denilmektedir. Özel yetenek sınavına girecek adaylardan güzel sanatlar alanından (Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Meslek Lisesi grafik bölümü vb) başvuracak adayların o yılıki ÖSS’den herhangi bir puan türünden en az 160, güzel sanatlar alanı dışından (genel liseler vb) başvuracak adayların ÖSS’den herhangi bir puan türünden en az 185 puan almaları gerekmektedir. Bu zorunluluklar YÖK’ün sınav yönergesinde belirlenmiştir. Bu yönerge esas alınarak her üniversite kendi sınav yönergesini ve sınav tarihini ayrıca belirleyip ilanla duyurur. Özel Yetenek Sınavlarının kaç aşamadan oluşacağını, hangi konuda, teknikte ve sürede gerçekleşeceğini sınav değerlendirme komisyonu belirlemektedir.

Sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme süreci oldukça güçtür. Üniversitede istediği bölümlere giremeyen öğrencilerin birkaç haftalık derme çatma desen kurslarından sonra özel yetenek sınavlarına başvurmaları, özel yetenek sınavına öğrenci hazırlayan kişi ve kurumların öğrencilere özellikle desen çiziminde belli duruşları kalıpsal olarak ezberletmeleri, bir ya da iki günde yapılan sınavlarda öğrencilerin anlık performanslarının yanıltıcı olabilirliği, değerlendirme ölçütleri gibi pek çok sorun, seçme sürecini zorlaştırmaktadır (Altınkurt,2006,s.228).

Bu bağlamda, sınav sonuçları açıklandığında kaybeden adaylar yetkili mercilere, sınavlarda bazı öğrencilere ayrıcalık yapıldığı iddiası ile şikâyetle bulunmaktadır(S.Ü.Rapor,2009). Ayrıca dilekçelerin dışında özel yetenek sınavlarının adil bir şekilde olmadığına yönelik basın ve yayında birçok haber gündeme gelmektedir .

Yetenek sınavları genellikle birkaç aşamadan oluşmaktadır. Sınav; belirlenen süreç içinde canlı modelden desen çizimi, cansız doğa (natürmort) çizimi, imgesel çalışma konularının yanında sanat alanına dönük sorulardan oluşan yazılı sınav şeklinde de olabilmektedir. Araştırmaya konu olan her iki üniversite de Resim-iş Öğretmenliği programı için 2009–2010 eğitim öğretim yılı özel yetenek sınavında sınav komisyonu, özel yetenek sınavını canlı modelden desen çizimi, imgesel (hayalden çalışma) şeklinde belirlemiştir.

Bu araştırma da, araştırmanın yapıldığı üniversitelerin sınav arşivi ve diğer basın ve yayın organlarına yansımış haber arşivlerinin incelenmesi sonucu aşağıdaki veriler kaydedilmiştir.

Araştırma sonucunda, 2009-2010 eğitim-öğretim yılı için uygulanan özel yetenek sınavlarında Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı'na gönderilen şikâyet dilekçesi, dilekçede adı geçen üniversitenin değerlendirmesi rapor haline getirilerek açıklanmıştır.

Bu rapora göre;

YÖK'nun belirlediği yönergeler doğrultusunda resim-iş öğretmenliği için yapılan özel yetenek sınavlarında desen ve imgesel puanları jüri tarafından verilmektedir. Diğer bahse konu olan puan ve uygulamalar ÖSYS kılavuzunun 13. Sayfasındaki değerlendirme kriterlerine tabiidir.

Sınavlar iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama canlı modelden insan figürü çizimi, ikinci aşama imgesel tasarım sınavı olarak adaylara uygulanmaktadır.

Sınavda kullanılacak kâğıtlar her adaya fakülte tarafından dağıtılmaktadır. Sınav evrakı niteliği taşıyan kâğıtların sol üst kısmında, adayın adı-soyadı ve aday numarasının yazılması için özel olarak arkası ve önü siyah bantla kapatılmış olarak hazırlanmaktadır.

Sınav süresi her iki aşama için 90'ar dakikadır.

Sınav sonunda sınav salonlarından toplanan sınav evrakları karıştırılarak tekrar numaralandırılır. Değerlendirme bu numaralar üzerinden yapılmaktadır.

Numaralanan sınav evrakları fakülte dekanlığınca oluşturulan komisyon üyeleri tarafından değerlendirmeye alınır.

Komisyon üyeleri her bir adaya ayrı ayrı not vermektedir.

Verilen notlardan en yüksek ve en düşük olan notlardan birer tanesi çıkartılarak geriye kalan notlar değerlendirmeye alınmaktadır.

Elemeler seçici komisyon tarafından yapılarak geriye kalan adayların puanlarının formüle uygun olarak hesaplanmasından sonra, asil ve yedek listeler şeklinde oluşturulur.

Bulgular

Her iki üniversitede sınavı kazanan öğrencilere yapılan ankete göre:

Ankete her iki üniversiteden toplam 177 kişi katılmıştır. Bunlar 43 erkek ve 144 bayan olarak ayrılmaktadır.

Ankete katılan adayların 5 adedi evli diğerleri bekârdır.

Ankete katılan adayların yaş ortalaması 20-25 olarak ağırlık kazanmıştır.

Ankete katılan adayların ailelerinin orta gelirli olduğu tespit edilmiştir.

Katılan adayların % 55'i en çok bir kez, % 35'i iki kez, %10'u ikiden fazla yetenek sınavına girmiş.

Ankete her iki üniversiteden toplam kazanan adayların %85'i birinci tercih olarak resim bölümlerini işaretlemişlerdir.

Ankete her iki üniversiteden toplam kazanan adayların % 55'i güzel sanatlar lisesi mezunu,

Ankete her iki üniversiteden toplam kazanan adayların % 7'si meslek lisesi resim-grafik kolu mezunu, geri kalanlar düz lise mezunlarıdır.

Ankete katılan adayların %80 'i özel yetenek sınavlarına hazırlık kurslarına katılmış, %10'u kendi çalışmaları ile hazırlanmıştır.

Adaylardan %60'ı sınav ortamının uygun olmadığı,%40 'ı uygun olduğunu belirtmiştir.

%75 'i özel yetenek sınavında uygulanan iki aşamalı resim_iş öğretmenliği sınavlarının yeterli olduğunu belirtmiştir.%25 'i farklı sınav yöntemlerinin uygulanması ile ilgili cevap vermiştir.

Adaylardan %54 'ü yalnız S.Ü. ve F.Ü.'inde özel yetenek sınavlarına katılırken, %46'sı diğer üniversitelerde sınavlara girmiştir.

Yapılan ankete göre, adayların %88'i yetenek sınavlarında baraj puanı olmalı derken %12 'si baraj puanının gerekli olmadığını belirtmiştir.

Sınavlar sırasında gözetmenlerin sınav ortamındaki davranışlarının uygun olup olmadığına ilişkin adayların, %60'ı gözetmenlerin uygun olduğunu , %40 'ı olmadığını belirtmiştir.

Özel yetenek sınavı ile öğrenci alan fakültelerdeki diğer alanlara yönelen adayların oranı yapılan araştırmada %72'lik bir dilimi kapsamaktadır. Sadece resim-iş öğretmenliği sınavlarına katılan adayların oranı %28'dir.

Bulgulardan ulaşılan sonuçlara dayanarak, sınavlara yönelik alınabilecek önlemlere ilişkin öneriler aşağıda verilmiştir.

Üniversitelerin eğitim fakültelerinin resim-iş öğretmenliği bilim dallarına öğrenci alımında uygulanan özel yetenek sınavlarının; her yıl YÖK 'nun belirlediği yönerge ile beraber, fakülte dekanlığının özel yetenek sınavlarının nasıl yapılacağına yönelik kararları doğrultusunda adaylar özel yetenek sınavlarına katılmaktadırlar. Bu yönde ortaya çıkan torpil iddialarının ortadan kalkması için, fakültelerce uygulanan sınavda ölçme ve değerlendirme kriterlerinin açık olarak ortaya konması gerekmektedir.

Üniversitelerin eğitim fakültelerinin resim-iş eğitimi özel yetenek sınavlarına katılan adayların, genel olarak, sınavlara yönelik kaygılarının olduğu ortaya çıkmıştır.

Güzel sanatlar alanında eğitim veren ortaöğretim okullarında ve yüksek öğrenim kurumlarındaki güzel sanatlar fakültelerinde eğitimin niteliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Fakültelerin yaptığı yetenek sınavlarının niteliğinin artırılmasına ve puanlama sisteminin geliştirilmesine dönük çalışmalar yapılmalıdır.

Öğrencilerin ÖSS puanı ile yetenek sınavları arasında ilişkinin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.

Farklı sosyo-kültürel bölgelerde yar alan güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin özel yetenek sınavlarındaki başarılarının karşılaştırılmasına dönük araştırmalar yapılabilir.

Adaylara sınav öncesinde ve sonrasında gerekli açıklamalar açık ve net olarak yapılmalıdır. Bu da adayların hangi yönde karar vermeleri gerektiği konusunda, onlara fikir verecektir.

Özel Yetenek sınavlarının hesaplanma yönergesi

Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim, 2008–2009 Eğitim–Öğretim Yılı Özel Yetenek Sınavları ile ilgili yapılan araştırmanın sonucunda sınavlara yönelik birçok veriye ulaşılmıştır.

Üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi bölümlerine her yıl özel yetenek sınavları ile öğrenci alınmaktadır. Bu doğrultuda uygulanan sınav sisteminin aşamalarını ele aldığımızda, ulaşılan veriler şöyledir;

_ Adayların I. ve II. asama sınav puanlarına göre “Özel Yetenek Sınav Puanı (ÖYSP)” hesaplanmaktadır.

_ Yerleştirmeye esas olan puanlar:

- ÖYSP Standart Puanı (ÖYSP-SP)

- Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP) (üç puan türünden en yükseği)

- O yıl girilen ÖSS puanı (ÖSS-P) (dört puan türünden en yükseği) puanlarının belli aralıklarla toplanmasından elde edilmektedir.

_ Özel Yetenek Sınav Puanının (ÖYSP) ağırlıklandırmaya girebilmesi için bu puanlar standart puanlara çevrilmektedir. Bunun içinde ÖSYSP dağılımının ortalaması ve standart sapması aşağıda verilen Formüllere göre yapılmaktadır.

$$\text{Ortalama} = \frac{\text{ÖSYSP'lerin Toplamı}}{\text{Aday Sayısı}}$$

ÖYSP'lerin Toplamının Karesi

$$\text{Standart Sapma} = \sqrt{\frac{\text{ÖSYSP'lerin Kareleri Toplamı} - \frac{(\text{ÖSYSP'lerin Toplamının Karesi})}{\text{Aday Sayısı}}}{\text{Aday Sayısı} - 1}}$$

_ ÖYSP dağılımının ortalaması ve standart sapması bulunduktan sonra her aday için ÖYSP Standart Puanı (ÖYSP-SP) hesaplanır. Bu Hesaplama aşağıdaki formül kullanılmaktadır.

$$\text{ÖYSP-SP} = 10 \times \frac{(\text{adayın ÖYSP Puanı} - \text{ÖYSP Puan Dağılımının Ortalaması})}{\text{ÖYSP Puan Dağılımının Standart Sapması}} + 50$$

– Yerleştirmeye esas olan puan (YP) ise aşağıdaki formülle hesaplanmaktadır.

Güzel sanatlar alanından başvuran adaylar için:

$$YP = (1 \times \text{ÖYSP} - \text{SP}) + (0,52 \times \text{AOBP}) + (0,36 \times \text{ÖSS-P})$$

Güzel sanatlar alanı dışından başvuran adaylar için:

$$YP = (1 \times \text{ÖYSP} - \text{SP}) + (0,16 \times \text{AOBP}) + (0,47 \times \text{ÖSS-P})$$

Yerleştirme puanı formülünde görüldüğü gibi, güzel sanatlar alanından (AGSL, meslek lisesi grafik bölümü vb) gelen öğrenciler için, ÖSS puanı 0,36 ile Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP) 0,52 ile güzel sanatlar alanı dışından (genel liseler vb) gelen öğrenciler için ise, ÖSS puanı 0,47 ile Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP) 0,16 ile çarpılmaktadır (Altınkurt, 2006,s:229).

KAYNAKLAR

Altinkurt,L.2005, Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi

Altinkurt, L. 2006, Üniversitelerdeki Güzel Sanatlar Eğitim Programları Giriş Sınavı Sonuçlarının Değerlendirilmesi (Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Örneği), Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 15: 228-238.

Kavuran, T. 2003-2004, Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarına Özel Yetenek Sınavları İle Öğrenci Alınırken Karşılaşılan Sorunlar, Sosyal Bilimler Dergisi.

Kayri, M. Okut, H. 2008, Özel Yetenek Sınavındaki Başarıya İlişkin Risk Analizinin Karışık Lojistik Regresyon Modeli İle İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 35: 227-239.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2009,Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Kılavuzu, Meteksan, Ankara.

Rapor, 2009: S.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Özel Yetenek Sınavına Yönelik Şikâyet Dilekçesinin Değerlendirme Raporu, Konya

Tansuğ, S. 2003 Çağdaş Türk Sanatı, (6.Baskı), İstanbul, Remzi Kitabevi. TDK, Türkçe Sözlük, 1988

<http://portal.firat.edu.tr/WebPortal/?BirimID=76&Git=VeriOku&SayfaID=144&/AnaSayfa.html>, Erişim: 18.02.2010, 22.30